

När allt fler vårdas i hemmet ökar också risken för allvarliga dödsbränder. Det säger Marcus Örnroth, verksamhetsledare på Räddningstjänsten Storgöteborg, som har gjort brandskydd vid vård i hemmet till sin hjärtefråga.

TEXT / JOSEFIN SVENBERG FOTO / ANTONIO IKOVIC

”Många kan inte utrymma på egen hand”

NÄR MARCUS ÖRNROTH var 24 år fick han en oemotståndlig längtan efter att göra skillnad. Han hade pluggat ekonomi på föräldrarnas inrådan och arbetade nu med att sälja datorprogram, vilket gjorde honom frustrerad. I stället väcktes tonårsdrömmen om att bli brandman till liv. Han sa upp sig, sålde sin bil och flyttade till en mindre lägenhet för att kunna studera till brandman och ambulanssjukvårdare. På den tiden bedrev nämligen Räddningstjänsten Storgöteborg, RSG, även ambulansverksamhet.

– Det är verkligen ett jobb där du gör skillnad för andra människor – på riktigt. Dessutom får du träffa de människor som du hjälper, samtidigt som du arbetar i ett lag med kollegorna. Det var väldigt stimulerande, säger Marcus Örnroth.

I dag har det gått 25 år sedan han valde karriärväg och han har inte ångrat beslutet en dag. Genom åren har han utbildat sig till både sjuksköterska och räddningsdykare, men också hunnit lämna den operativa delen av räddningstjänsten. Efter en tid som brandinspektör blev han 2016 verksamhetsledare på RSG:s enhet för brandskydd och tillsyn.

KVALITETSSÄKRAR TILLSYNSBESLUT

Som verksamhetsledare vägleder Marcus Örnroth brandinspektörer i tillsynsärenden som genomförs med stöd av lagen om skydd mot olyckor, LSO.

– Jag ska skapa förutsättningar för medarbetarna att utföra sitt jobb så smidigt,

bra och kvalitetssäkrat som möjligt. I det ingår allt från att vara med vid planeringen av verksamheten och ta fram styrdokument, till att kvalitetssäkra våra beslut.

En del av arbetstiden går också åt till processande, det vill säga att skriva yttranden i överklagade tillsynsärenden.

– I dag ska jag och en kollega till exempel träffa vår förbundsjurist för att titta på ett 150 sidor långt överklagande som har inkommit. Visst tar sådant mycket tid, men om det leder till en dom som blir prejudicerande är det bra både för oss och för andra räddningstjänster runt om i landet.

De flesta av RSG:s beslut som överklagas gäller flerbostadshus som saknar alternativ utrymningsväg. Så har det varit sedan RSG tog sin gårdshävarare ur drift. Specialstegen skulle användas för att undsätta personer som bor högt upp och endast har fönster mot innergården. Men 2017 hade RSG tillräckligt mycket underlag för att konstatera att gårdshävaren fungerade bättre på pappret än i verkligheten.

VILL SE FÖRÄNDRING

Under utredningen av gårdshävaren, en fråga kopplad till utrymningsproblem, fick Marcus Örnroth upp ögonen för den fråga som han förmodligen är mest förknippad med i dag: skäligt brandskydd vid vård i hemmet.

– Brandskyddet i vanliga bostäder bygger på att de boende är självutrymmande, samtidigt har vi en viss procent som inte är

”

Vilka signaler sänder det när staten inte följer de lagar man själv har beslutat om?”

det. Det finns många äldre och funktionsnedsatta som inte kan klättra på räddningstjänstens stegar, som ofta utgör den alternativa utrymningsvägen, säger han, och fortsätter:

– Det framgår också av den nationella strategin för att stärka brandskyddet genom stöd till enskilda, men ambitionen från våra beslutsfattare tycks inte ligga i linje med den. Vilka signaler sänder det när staten inte följer de lagar man själv har beslutat om?

Statistiken visar att en klar majoritet av alla dödsbränder inträffar i bostäder, och de som är mest utsatta är just äldre och funktionsnedsatta.

– Dessutom stiger andelen äldre i befolkningen och allt fler vårdas i det egna hemmet, vilket ytterligare ökar riskerna för bränder med allvarliga konsekvenser. Du har inte samma robusthet hemma som på en vårdanläggning, där det finns ständigt närvarande personal, möjlighet till horisontell utrymning och så vidare.

GER MERVÄRDE I LIVET

För att uppmärksamma frågan har Marcus Örnroth skrivit debattartiklar och kontaktat olika departement. Han har informerat intresseorganisationer för äldre och lika-behandling, kontaktat fackföreningar med medlemmar som vårdar personer i hemmet och gjort en anmälan till Diskrimineringsombudsmannen.

– Nu är det snart tillräckligt många som inte kan säga att de inte känner till problemet, och jag hoppas att man snart tar tag i det. Kanske kommer man fram till att man måste skriva om hälso- och sjukvårdslagen eller LSO, eller förändra sättet vi bedriver vård på i Sverige. Oavsett vilket måste man hitta en lösning där man har lagligt stöd för sitt agerande.

Genom sitt engagemang i frågan har Marcus Örnroth hittat ett nytt sätt att göra skillnad och hjälpa andra människor – det som en gång fick honom att börja hos räddningstjänsten.

– Numera träffar jag inte de jag hjälper, utan jag blir ett slags språkrör för äldre och andra som berörs av frågan. De kan inte föra sin talan själva eftersom de varken har specialkunskapen eller en position där de kan påverka, men det har jag. Mitt jobb, och egentligen hela livet, får ett mervärde när jag får verka för de som behöver det allra mest. 🗨️

Namn: Marcus Örnroth.

Ålder: 49 år.

Yrke: Verksamhetsledare på enheten för brandskydd och tillsyn vid Räddningstjänsten Storgöteborg.

Bor: Särö utanför Göteborg.

Familj: Fru och två tonårssöner.

Intressen: Umgås med familjen, resa, simma och segla.

Aktuell: I debatten om brandskydd vid vård i hemmet.

